

категорій, першочергово – уразливих. Обрані різноманітні форми й засоби неформальної освіти дорослих, серед яких найбільш поширеними й ефективними є освітні проекти, тренінги, вебінари, інформаційно-просвітницькі активності тощо. Їхня змістова спрямованість відповідає вимогам часу, вирішенню першочергових завдань із формування життєстійкості, забезпечення соціальної інклюзії, розвитку самостійності в подоланні життєвих перешкод, самоствердженні й самореалізації особистості. Пошук і реалізація освітніх ініціатив в аспекті досягнень цілей сталого розвитку України лишається нагальною в системі соціального захисту населення, передбачає оперативне реагування на перманентні виклики й проблеми українського суспільства.

Література:

1. Аніщенко О., Лук'янова Л., Прийма С. Неформальна освіта дорослих – освітній тренд XXI століття. *Рідна школа*. 2017. №11-12. URL: <http://surl.li/zlpbeh>
2. Глобинська територіальна громада. https://t.me/gl_gromada/5241
3. Допомагаємо тим, хто цього потребує. БО «Світло надії». URL: <http://surl.li/nqoswu>
4. Наказ Міністерства соціальної політики України №232-Н від 07.05.2024. URL: https://www.msp.gov.ua/files/norm_baza/2024/232.pdf
5. Українська академія лідерства/ URL: <https://ual.ua>.
6. 17 Цілей сталого розвитку «Порядку денного 2030» ООН/ URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ 5–9 КЛАСІВ РОЗУМІННЯ СТРАТЕГІЇ ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПРЕДМЕТНОГО ШКІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Недоступ Г. Г., Цина В. І.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
ajut1959@gmail.com*

Як зазначається Стратегією подолання бідності [3], рівень бідності в українських сім'ях з дітьми становить 29,3 відсотка, у багатодітних сім'ях -- 50,8 відсотка, у сім'ях, де є діти та непрацюючі дорослі особи, -- 36 відсотків. Діти опиняються в бідності частіше за дорослих людей. Під бідністю розуміють не тільки нестачу грошових коштів, а й відсутність можливостей щодо їхнього соціального, фізичного чи когнітивного розвитку. Малозабезпечені сім'ї мають менші можливості для надання дітям якісної освіти з подальшим працевлаштуванням на роботу гідною оплатою для подолання бідності [1].

Існуючі виклики для дітей України, які стикаються з таким негативним явищем як бідність, обумовлюють необхідність поступово сталого зменшення її рівня, обумовлюючи благополуччя наступних поколінь в омріяному нами світі для наших дітей.

Подолання бідності у всіх формах залишається одним з найбільших викликів, що стоять перед суспільством, особливо в період військової агресії та у післявоєнний період. Заклади загальної середньої освіти докладають значних зусиль для забезпечення доступності освітніх послуг для всіх здобувачів освіти, незважаючи на їх матеріальне становище. Значна увага приділяється наданню освітніх послуг дітям військовослужбовцям. Освітні заклади опікуються питаннями підтримки талановитих та наполегливих у навчанні учнів. Зокрема, обдарованій учням призначаються стипендії Полтавської міської ради, іменні стипендії культурних, мистецьких та благодійних фондів.

Для підтримки учнівської молоді, що перебуває у складних фінансових обставинах, передбачені виплати соціальної стипендії та форми непрямої фінансової підтримки. Також заклади загальної середньої освіти надають таким учням доступ до низки безоплатних послуг, зокрема, послуги безкоштовного харчування, фахівців соціально-психологічної підтримки, послуги юридичної служби тощо.

Рух вперед та поступове впровадження рівних можливостей для дітей повинен пронизувати усі сфери життя сучасного суспільства, у тому числі й сферу шкільної освіти. Сьогодні у шкільному предметному навчанні запроваджено наскрізну змістову лінію «Підприємливість і фінансова грамотність», яка спрямована на формування в учнів соціальної активності, лідерських прагнень, здатності до успішної життєдіяльності у швидкозмінному технологічному середовищі, націлена на краще усвідомлення підростаючим поколінням практичних шляхів вирішення фінансових питань власної життєдіяльності у вигляді здійснення інвестувань, фінансових заощаджень, кредитування, страхування та ін. [2].

В ході навчання шкільним предметам учні 5-6 класів мають проводити міні-маркетингові дослідження для обґрунтування фінансової доцільності здійснення ними дій у проєктованих разом із учителем освітньо-життєвих ситуаціях за предметною спрямованістю, уміло добираючи ті з них, які даватимуть змогу найефективніше застосовувати набуті предметні знання та вміння у практичних життєво-важливих ситуаціях, визначаючи орієнтовну вартість необхідних витрат ресурсів для втілення в життя прийнятих ними рішень.

Учні 7-9 класів у процесі предметного шкільного навчання орієнтують на опанування умінь щодо економного використання матеріальних ресурсів, вчать визначати фінансово-доцільну їхню кількість для реалізації предметно-орієнтованих життєвих проєктів, вчать виконанню різноманітних міні-маркетингових досліджень з метою визначення фінансової ефективності прийнятих навчально-предметних рішень із позицій споживачів та орієнтованої вартості їхнього втілення в життя. Учні вчать обґрунтовувати добір матеріальних та фінансових ресурсів необхідних для реалізації освітньо-навчальних рішень за вимогами їхньої конкурентоспроможності з іншими можливими варіантами.

Отже, на підставі аналізу шляхів подолання дитячої бідності можна запропонувати ряд рекомендацій стосовно забезпечення сталості прогресу для широкого загалу у сфері подолання бідності:

- надання пріоритетного значення подоланню дитячої бідності та створення для всіх без винятку дітей рівних можливостей;
- покращення потребує діагностика рівня благополуччя життєдіяльності дітей;
- вносити питання подолання дитячої бідності до бюджетів територіальних громад;
- координація дій державних, комерційних, благодійних організацій у здійсненні заходів із подолання бідності;
- розширити можливості трудової зайнятості та підвищення рівня оплати батьків дітей;
- вдосконалювати навички учнівської молоді, які забезпечуватимуть її успішний перехід від освіти до трудової зайнятості та навчання впродовж життя.

Література:

1. Бідність та нерівні можливості дітей в Україні : аналітичні дані. URL : <https://www.unicef.org/ukraine/child-poverty-and-disparities-ukraine> (дата звернення 11.09.2024).

2. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Трудове навчання 5–9 класи / Затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. URL : <https://mon.gov.ua> (дата звернення: 11.06.2024).

3. Стратегія подолання бідності. Розпорядження КМУ від 16 березня 2016 р. 161-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-2016-%D1%80#Text> (дата звернення: 10.09.2024).

ПІДХОДИ ДО ПОДОЛАННЯ БІДНОСТІ СЕРЕД УЧИТЕЛІВ В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Процай Л.П.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка
Protsailp@gmail.com*

Актуальність. В Україні проблема бідності серед освітян є однією з ключових перешкод на шляху до забезпечення якісної освіти та мотивації вчителів до професійного зростання. Заробітні плати вчителів, особливо в умовах економічних та політичних криз, залишаються недостатніми для покриття базових потреб [1]. Це негативно впливає на якість навчання, оскільки знижується мотивація вчителів до підвищення кваліфікації та креативного підходу до навчального процесу. Тому актуальним є пошук шляхів подолання бідності серед учителів, що сприятиме підвищенню якості освіти та стабільності освітньої системи.

Метою статті є аналіз проблеми бідності серед учителів в Україні, дослідження основних чинників, що призводять до фінансових труднощів у цій професійній групі, а також пошук практичних рішень для підвищення їхнього матеріального добробуту.

Методика й організація дослідження. Для досягнення мети було використано комплексний підхід, який поєднує кількісні та якісні методи дослідження. У дослідженні були застосовані такі методи: аналіз статистичних даних щодо рівня заробітної плати вчителів у різних регіонах України; опитування серед учителів (N = 500) з метою визначення основних фінансових труднощів та способів їх вирішення; інтерв'ю з адміністраторами шкіл та представниками профспілок для оцінки існуючих програм підтримки вчителів.

Результати дослідження. Дослідження показало, що основними факторами, які призводять до бідності серед учителів в Україні, є:

- низька заробітна плата, що не відповідає вартості життя;
- відсутність додаткових соціальних гарантій, таких як компенсації за проїзд чи житло, особливо в сільських регіонах;
- нерівномірний доступ до професійного зростання та підвищення кваліфікації, що обмежує можливості для кар'єрного розвитку та підвищення доходів.

Було також виявлено, що більшість учителів намагаються вирішувати проблему бідності шляхом додаткової зайнятості, що впливає на їхню продуктивність у шкільній роботі. Проте є позитивні приклади підтримки з боку місцевих громад і програм підвищення зарплат за рахунок грантів і державних ініціатив.

В умовах воєнного стану ситуація з матеріальним становищем учителів значно ускладнилася через низку причин [2]:

1. **Нестабільність виплат.** Частина освітніх закладів знаходиться на тимчасово окупованих територіях або у зонах бойових дій, що ускладнює своєчасні виплати заробітних плат. Вчителі змушені працювати у надзвичайних умовах або евакуюватись у безпечні регіони, де вони не завжди можуть продовжити свою діяльність.
2. **Дистанційне навчання.** Велика частина освітнього процесу перейшла в онлайн-формат, що потребує від учителів додаткових витрат на технічне обладнання (ноутбуки, інтернет), які вони змушені покривати з власних коштів.